Minima-effectrapportage Avres 2018

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage Avres 2018

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Voorwoord

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting. Het Nibud heeft tot doel particuliere huishoudens inzicht te laten verkrijgen in hun inkomsten en uitgaven, en vaardigheden aan te leren om planmatig met geld om te gaan. Het Nibud probeert dit doel te bereiken door rechtstreeks voorlichting te geven, zowel via de massamedia als via eigen brochures over diverse budgetonderwerpen, zoals kostgeld en alimentatie.

Daarnaast wil het Nibud hetzelfde doel bereiken via professionals die zich bezighouden met vormen van financiële advisering en voorlichting. Dit zijn functionarissen uit zowel de maatschappelijke hulp- en dienstverlening als het financieel bedrijfsleven, en sectoren van het onderwijs. Het Nibud ondersteunt deze groepen met eigen publicaties (Budgethandboek, Prijzengids) en door deskundigheidsbevordering in de vorm van opleidingen en trainingen.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten om met het geld bestemd voor minimabeleid, de doelgroep zo effectief mogelijk te ondersteunen.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van Avres. Avres voert de Participatiewet uit voor zes gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, te weten Gorinchem, Giessenlanden, Molenwaard, Leerdam, Lingewaal en Zederik. Deze gemeenten hebben vrijwel dezelfde regelingen ten aanzien van het minimabeleid. Alleen de gemeente Lingewaal wijkt af wat betreft de vergoeding voor sociale participatie. Daarnaast is de hoogte van de gemeentelijke heffingen niet in alle gemeenten gelijk. In de begrotingen wordt gerekend met een gemiddelde van de tarieven van de zes gemeenten. In bijlage 4 worden de saldi van de afzonderlijke gemeenten gepresenteerd, waarbij is uitgegaan van de daadwerkelijke tarieven per gemeente. Ook de afwijkende vergoedingen van Lingewaal zijn hierin meegenomen.

Utrecht, juni 2018

Inhoud

Voorwoord **3**

1. Inleiding **7**

1.1 Centrale vraag 7

1.2 Kern minima-effectrapportage 7

1.3 Uitgangspunten minima-effectrapportage 8

1.4 Leeswijzer 10

2. Onderzoeksmethode: begrotingen **11**

2.1 Inleiding 11

2.2 Basispakket & restpakket 11

2.3 Uitgavensoorten 13

2.4 Inkomsten 14

3. Minimabeleid **15**

3.1 Landelijk minimabeleid 15

3.2 Lokaal minimabeleid 15

3.2.1 Kwijtscheldingsbeleid 15

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering 16

3.2.3 Individuele inkomenstoeslag 17

3.2.4 Regionaal declaratiefonds Sportieve, culturele of recreatieve activiteiten 17

3.2.5 Regelingen voor kinderen tot 18 jaar 18

3.2.6 Regeling gebruiksgoederen 18

3.2.7 Kinderopvang en peuterspeelzaal 18

3.2.8 Individuele bijzondere bijstand 19

4. Resultaten **20**

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven 20

4.2 Resultaten per huishoudtype 22

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket 22

4.2.2 Na invulling van zowel het basis- als het restpakket 22

4.3 Resultaten per inkomensniveau 25

4.3.1 Na invulling van alleen het basispakket 25

4.3.2 Na invulling van zowel het basis- als het restpakket 25

4.4 Resultaten voor huishoudens met een langdurig laag inkomen 27

5. Conclusies en aanbevelingen 29
5.1 Algemeen 29
5.2 Regelingen 30
5.3 Huishoudtypen 35
5.4 Armoedeval 37
Bijlage 1: Begrotingen 39
Bijlage 2: Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven 49
Bijlage 3: Verantwoording uitgaven 51
Bijlage 4: Resultaten afzonderlijke Avres-gemeenten 55

1. Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:
Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de Avres-gemeenten?

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeenten goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.
Het doel van een minima-effectrapportage is inzicht te geven in de koopkracht van de armste groepen in de gemeenten en in de effecten van landelijke en gemeentelijke maatregelen daarop. De resultaten van de effectrapportage kunnen als basis dienen voor de verdere ontwikkeling van het minimabeleid van Avres.

1.2 Kern minima-effectrapportage

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de koopkracht inzichtelijk gemaakt. In overleg met Avres is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

a. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
b. Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd);
c. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
d. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar);
e. Een echtpaar zonder kinderen;
f. Een ouder echtpaar (AOW-gerechtigd);
g. Een echtpaar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar);
h. Een echtpaar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar).

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de koopkracht van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. Voor elk van de acht huishoudens worden berekeningen gemaakt bij de volgende inkomens:

- netto minimuminkomen (norm Participatiewet of AOW);
- 110 procent van het netto minimuminkomen;
- 120 procent van het netto minimuminkomen;
- 130 procent van het netto minimuminkomen.

Onder netto minimuminkomen verstaan we het toepasselijk minimuminkomen voor een specifiek type huishouden. Voor een alleenstaande onder de AOW-leeftijd is dit gelijk aan 70 procent van het wettelijk minimumloon. Voor een alleenstaande vanaf de AOW-leeftijd is dit gelijk aan de hoogte van de AOW. Bij 110 tot en met 130 procent van het netto minimuminkomen vermenigvuldigen we de toepasselijke bijstandsnorm met respectievelijk 1,1, 1,2 en 1,3.

Het kan vóórkomen dat een huishouden met een inkomen op 110 procent van het minimum hiervan minder overhoudt dan een huishouden op 100 procent van het minimum, omdat de eerste groep huishoudens buiten de regelingen voor financiële ondersteuning valt. Tegelijkertijd kunnen de uitgaven toenemen (bijvoorbeeld door werkgerelateerde kosten als iemand vanuit de bijstand uitstroomt naar werk). Dit rapport maakt dit effect, de armoedeval, inzichtelijk.
Bij huishoudens boven de AOW-leeftijd wordt officieel niet gesproken van een armoedeval, omdat zij gewoonlijk niet uitstromen van een uitkering naar betaald werk. Toch kan er bij hen ook sprake zijn van een geringere bestedingsmogelijkheid bij een hoger inkomen. Voor het gemak wordt dit ook als armoedeval aangemerkt.

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. In dit onderzoek wordt gerekend met een gemiddelde huur van 537 euro. Deze huur is in overleg met de grootste woningbouwcorporatie uit de regio vastgesteld.

1.3 Uitgangspunten minima-effectrapportage

In deze rapportage wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd. Deze uitgangspunten zijn wellicht niet altijd realistisch, maar voor de vergelijkbaarheid van groepen huishoudens is dit wel noodzakelijk. Dit neemt niet weg dat de begroting van individuele huishoudens er anders uit kan zien dan in deze rapportage weergegeven.

- Uitgangspunt in een minima-effect onderzoek is het totaal besteedbaar maandinkomen. Voor de berekening van het totaal besteedbaar inkomen wordt uitgegaan van het netto inkomen (uitkering of salaris) plus inkomsten als vakantietoeslag, zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderbijslag, kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag.

- De bedragen in de begrotingen zijn zoveel mogelijk toegespitst op de lokale situatie. Zo wordt onder meer uitgegaan van veel voorkomende huren in de betreffende gemeenten, van de gemeentelijke tarieven voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting en van de belastingen van het waterschap. Ook de kwijtschelding voor gemeentelijke heffingen en heffingen van het waterschap worden in het basispakket verwerkt.

- In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. In werkelijkheid kunnen huishoudens, al dan niet vrijwillig, meer uitgeven aan de diverse posten in de begrotingen. Zij hebben bijvoorbeeld een hogere huur, of zij willen meer uitgeven aan kleding. Dergelijke individuele situaties zijn niet in dit onderzoek meegenomen. Door de begrotingen sober te houden, wordt in beeld gebracht hoe de financiële situatie eruit ziet in het gunstigste geval (als alle kosten laag gehouden kunnen worden). Heeft een huishouden hogere kosten, dan zullen de saldi lager zijn.

- Met name bij de hogere inkomensniveaus zal het bestedingspatroon er anders uit kunnen zien. Zo geven huishoudens met een hoger inkomen in de regel meer uit aan zaken als huur, kleding, voeding, etc. Om het effect van mogelijke (landelijke en gemeentelijke) inkomensondersteunende regelingen goed met elkaar te kunnen vergelijken, gaan we in deze rapportage bij alle inkomensniveaus uit van hetzelfde (minimale) bestedingspatroon.

- Bij een inkomensniveau van 100 procent, gaan we ervan uit dat het betreffende huishouden een bijstandsuitkering ontvangt, bij de hogere inkomensniveaus wordt ervan uitgegaan dat sprake is van werk (en worden kosten voor woon-werkverkeer in de begrotingen opgenomen). Deze keuze is gemaakt omdat gemeenten vaak inzichtelijk willen hebben in hoeverre ‘werken loont’. Uiteraard is het mogelijk dat een huishouden met een inkomen boven 100 procent van de bijstandsnorm geen werk heeft, maar leeft van een ander soort uitkering, zoals een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

- In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit, omdat dit per huishouden kan verschillen.

- Ook gaan we er in dit onderzoek niet van uit dat huishoudens schulden hebben (die afgelost moeten worden), omdat dit per individueel geval kan verschillen.

- We gaan ervan uit dat huishoudens optimaal gebruik maken van landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende regelingen. Het is niet mogelijk om willekeurig een aantal regelingen weg te laten.
  Hiermee wordt waarschijnlijk een te gunstig beeld geschetst omdat in praktijk niet alle regelingen worden aangevraagd. De saldi zoals in deze rapportage gepresenteerd zullen dus eerder te hoog dan te laag zijn.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 gaat in op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de lokale inkomensondersteunende regelingen die worden doorberekend in deze effectrapportage. Vervolgens geeft hoofdstuk 4 de onderzoeksresultaten. In hoofdstuk 5 staan de conclusies en aanbevelingen.
De begrotingen met toelichting staan in een aantal bijlagen. Ook wordt in de bijlagen meer informatie gegeven over bronnen van de referentiecijfers en de inkomensopbouw.

2. Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van **begrotingen**. Uit deze begrotingen zijn de **inkomsten en uitgaven** van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor acht verschillende huishoudtypen op vier verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning leven.
De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn **gemiddelden**; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeens te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder mensen met lage inkomens.

Alle begrotingen zijn **maandbegrotingen**, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

De uitgavenkant vullen we in volgens de methode van het basispakket en het restpakket.

2.2 Basispakket & restpakket

- Het **basispakket**: alle uitgaven die als noodzakelijk kunnen worden beschouwd.
- Het **restpakket**: het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan is bestemd voor de meer vrije bestedingen. De uitgaven in het restpakket worden in twee delen gesplitst: de uitgaven voor **sociale participatie** en de **overige uitgaven.**

In bijlage 3 staan de uitgangspunten en de samenstelling van het basis- en het restpakket beschreven. Het basispakket en het restpakket zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid.

De kosten van het restpakket nemen toe, naarmate het inkomen stijgt. In de eerste plaats komt dit door hogere reiskosten. Iemand met een inkomen (net) boven het sociaal minimum zal een laagbetaalde baan hebben en kosten voor woon-werkverkeer maken. Soms worden deze kosten door de werkgever vergoed, maar in deze rapportage wordt daar niet van uitgegaan.
Bovendien worden de kosten voor participatie verminderd met het bedrag dat de Avres-gemeenten hiervoor beschikbaar stellen. Deze vergoedingen worden verstrekt tot een inkomensniveau van 120 procent. Boven dit inkomensniveau vervallen de bijdragen, waardoor de kosten van participatie hoger uitvallen en het restpakket dus duurder wordt.

Naast de uitgaven zoals gespecificeerd in het pakket aan sociale participatie kunnen nog allerlei overige uitgaven als voorbeeld in het restpakket worden opgenomen. In dit onderzoek zijn dat:

- de kosten voor woon-werkverkeer;
- zakgeld voor de kinderen;
- de kosten voor een huisdier.

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon **onontkoombaar** zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is individuele bijzondere bijstand mogelijk. Individuele bijzondere bijstand is het vangnet door dergelijke kostenposten, maar is niet in de begrotingen opgenomen, omdat dit afhankelijk is van de persoonlijke situatie.

2.3 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

VASTE LASTEN

- Dit zijn periodiek terugkerende uitgaven, waarbij het bedrag veelal elke periode hetzelfde is. Vaak is er een contract afgesloten voor deze uitgaven.

RESERVERINGSUITGAVEN

- Dit zijn uitgaven die niet iedere maand terugkomen. De bedragen voor de verschillende reserveringsuitgaven zou een huishouden in principe maandelijks opzij moeten zetten om deze onregelmatige uitgaven direct te kunnen betalen.

HUISHOUDELIJKE UITGAVEN

- Dit zijn regelmatig terugkerende uitgaven, waarvan het bedrag per keer (per aankoopbeurt) verschilt.

De kaders hieronder geven weer welke uitgavenposten onder elk van de categorieën (vaste lasten, reserveringsuitgaven, huishoudelijke uitgaven) vallen.

Vaste lasten
Huur
Energie
 Gas
 Elektriciteit
 Water
Gemeentelijke heffingen
Waterschapsheffingen
Telefoon, televisie, internet
Verzekeringen
 Zorgverzekering: basis
 Zorgverzekering: aanvullend
 Overige verzekeringen
Onderwijs
Kinderopvang
Bankkosten
Vervoer

Reserveringsuitgaven
Kleding en schoenen
Inventaris
Onderhoud huis en tuin
Eigen risico
Eigen bijdragen
Zelfzorgmedicijnen

Huishoudelijke uitgaven
Voeding
Was- en schoonmaakmiddelen
Persoonlijke verzorging
Huishoudelijke dienstverlening

In deze rapportage wordt gerekend met **minimale bedragen** die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen.
Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van **lokale tarieven**. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

2.4 Inkomsten

In deze rapportage worden op vier inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110, 120 en 130 procent van het netto minimuminkomen. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Uitgangspunt in deze rapportage is het totaal besteedbaar maandinkomen. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag en kindgebonden budget. In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle regelingen die op hen van toepassing zijn.

Inkomensgrens alleenstaande ouders
Vanaf 1 januari 2015 is de toeslag voor alleenstaande ouders in de bijstand van 20 procent komen te vervallen. Hiervoor in de plaats is een alleenstaande-ouderkop aan het kindgebonden budget toegevoegd van maximaal 3.101 euro per jaar (2018).

Dit heeft gevolgen voor de inkomensgrens van 110 procent. Als wordt uitgegaan van de bijstandsnorm vermenigvuldigd met 1,1, wordt de doelgroep van het minimabeleid veel kleiner dan in periode vóór 2015. De Avres-gemeenten kijken daarom bij het bepalen van de inkomensgrens naar de bijstandsnorm voor alleenstaande ouders en tellen daar de maximale alleenstaande-ouderkop bij op.

Voor de vergelijkbaarheid is in de begrotingen de uitkomst van deze berekening opgenomen bij het netto inkomen. Het kindgebonden budget is voor deze huishoudens verlaagd met de alleenstaande-ouderkop, omdat het anders tot een dubbeltelling zou leiden.

3. Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod. Per regeling wordt een korte beschrijving gegeven van de belangrijkste kenmerken en voorwaarden.

3.1 Landelijk minimabeleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen (algemene heffingskorting, arbeidskorting, inkomensafhankelijke combinatiekorting en de [alleenstaande] ouderenkorting), landelijke toeslagen (zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag, kindgebonden budget) en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen hebben de Avres-gemeenten voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. De regelingen die worden opgenomen in de berekeningen komen in de volgende paragrafen aan bod.

3.2.1 Kwijtscheldingsbeleid

In de Avres-gemeenten kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De meeste gemeenten hanteren een vast tarief voor eenpersoonshuishoudens en voor meerpersoonshuishoudens. Lingewaal hanteert voor de afvalstoffenheffing een basisbedrag en een bedrag per lediging. De gemeenten Giessenlanden, Molenwaard en Zederik werken bij rioolheffing met een tarief dat afhankelijk is van de hoeveelheid verbruikt water.
In de begrotingen wordt gerekend met een gemiddelde van de tarieven van de zes gemeenten. In bijlage 4 worden de saldi van de afzonderlijke gemeenten gepresenteerd, waarbij is uitgegaan van de daadwerkelijke tarieven per gemeente.

De gemeenten toetsen bij het vaststellen van de kwijtschelding aan 100 procent van de norm op grond van de Participatiewet. Dat wil zeggen dat afhankelijk van het vermogen, huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau in principe geen gemeentelijke heffingen hoeven te betalen. Bij een inkomen hierboven wordt de betalingscapaciteit

berekend door het inkomen te verminderen met het norminkomen. Er vindt een correctie plaats voor eigen uitgaven aan huur en voor nominale ziektekostenpremies. Vanaf 2012 kunnen gemeenten bij de berekening van de kwijtschelding ook rekening houden met de kosten van kinderopvang. De Avres-gemeenten maken van deze mogelijkheid gebruik.
Van de betalingscapaciteit dient 80 procent te worden aangewend voor de betaling van de gemeentelijke heffingen.

Bij het waterschap Rivierenland is kwijtschelding mogelijk voor de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing. Het waterschap legt daarnaast een aparte aanslag wegenheffing op. Deze heffing is bedoeld ter bestrijding van de kosten die de waterschappen maken in verband met het beheer en onderhoud van circa 7.500 km fietspaden en wegen buiten de bebouwde kom. De wegenheffing moet worden betaald ongeacht of van de waterschapswegen gebruik wordt gemaakt en ongeacht of men een auto in bezit heeft.
Bij de berekening van de kwijtschelding hanteert het waterschap, net zoals de gemeenten, de norm van 100 procent van de toepasselijke norm.

De kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen en het waterschap wordt apart berekend.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Daarom biedt Avres inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan bij zorgverzekeraar VGZ. Deelnemers kunnen kiezen voor een pakket met of zonder herverzekerd eigen risico. In deze rapportage wordt gerekend met de premie van het pakket inclusief herverzekerd eigen risico.
De premie van dit GemeentePakket Compleet bedraagt 142,60 euro (na aftrek van de gemeentelijke bijdrage en de korting van de verzekeraar). Ook de tandartsverzekering is in deze verzekering opgenomen.

Om voor deelname aan de collectieve zorgverzekering in aanmerking te komen, hanteert Avres een inkomensgrens van 120 procent van de toepasselijke norm. Er is een vermogensgrens van 42.660 euro.

De kosten voor de zorgverzekering zijn opgenomen onder de post “zorgverzekering”. De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

Voor huishoudens die van de collectieve zorgverzekering gebruik kunnen maken is de post “eigen risico” op nul gezet. Voor de huishoudens met een inkomen boven de 120 procent is wel een bedrag voor het eigen risico opgenomen onder de reserverings-uitgaven. We gaan ervan uit dat huishoudens met een laag inkomen voor deze kosten reserveren, omdat zij dit bedrag (mocht dit onverwachts nodig zijn), niet ‘op de plank zullen hebben liggen’.
Naast de collectieve zorgverzekering kent Avres ook een regeling voor chronisch zieken en mensen met een beperking. Inwoners kunnen hier alleen gebruik van maken als ze aan kunnen tonen dat zij tot de doelgroep horen. Daarom is deze regeling niet meegenomen in dit onderzoek.

3.2.3 Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag die Avres verstrekt, is bedoeld voor huishoudens tussen de 21 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd, die gedurende een periode van drie jaar over een inkomen beschikken dat niet hoger is dan 120 procent van de geldende bijstandsnorm.
Voorwaarden om voor de individuele inkomenstoeslag in aanmerking te komen zijn dat men geen eigen vermogen heeft conform de normen in de Participatiewet en dat er geen zicht is op inkomensverbetering. Daarbij wordt rekening gehouden met de eigen krachten en bekwaamheden en met de eigen inspanningen om het inkomen te verbeteren.
De hoogte van de individuele inkomenstoeslag bedraagt voor alleenstaanden 350 euro per jaar, voor alleenstaande ouders 450 euro per jaar en voor (echt)paren 500 euro per jaar.
Bij de resultaten van deze rapportage wordt een vergelijking gemaakt tussen huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoeslag en huishoudens die hier geen recht op hebben.

3.2.4 Regionaal declaratiefonds Sportieve, culturele of recreatieve activiteiten

De Avres-gemeenten kennen een regeling ter bevordering van deelname aan sociaal-culturele, recreatieve en sportieve activiteiten. De regeling is bedoeld voor inwoners van de Avres-gemeenten van 18 jaar of ouder, met een inkomen dat niet hoger is dan 120 procent van de toepasselijke bijstandsnorm. Het vermogen mag niet meer bedragen dan het wettelijk vrij te laten vermogen zoals opgenomen in de Participatiewet.
De hoogte van de bijdrage bedraagt maximaal 116 euro per persoon per jaar. In de gemeente Lingewaal is dit 250 euro.
In de begrotingen wordt deze bijdrage verrekend met de post “vergoeding restpakket”.

3.2.5 Regelingen voor kinderen tot 18 jaar

Huishoudens met kinderen en met een inkomen tot 120 procent van de geldende bijstandsnorm kunnen in aanmerking komen voor diverse vergoedingen:

- In de Avres-gemeenten is een vergoeding mogelijk voor schoolkosten. Voor kinderen op het basisonderwijs bedraagt deze vergoeding 143 euro, voor kinderen op het voortgezet onderwijs kan 329 euro gedeclareerd worden.
  In de begrotingen zijn deze vergoedingen (rekening houdend met de leeftijd van de kinderen), verrekend met de post “onderwijs”.
- Ook voor sportieve- en/ of sociaal-culturele activiteiten is een vergoeding mogelijk. Voor kinderen van 0 jaar tot en met de basisschoolleeftijd is deze vergoeding 175 euro per kind per jaar (en in Lingewaal 250 euro). Kinderen in het voortgezet onderwijs komen in aanmerking voor 220 euro (250 euro in Lingewaal).
  In de begrotingen worden deze vergoedingen verrekend met de post “vergoeding restpakket”.

3.2.6 Regeling gebruiksgoederen

Voor de vervanging of reparatie van duurzame gebruiksgoederen, zoals een koelkast, wasmachine, bed, matras en dergelijke, is een bijdrage mogelijk van maximaal 400 euro per vijf jaar. De bijdrage is alleen bedoeld voor gezinnen met kinderen met een inkomen dat niet hoger is dan 120 procent van de toepasselijke bijstandsnorm.
De bijdrage voor gebruiksgoederen is niet in de begrotingen opgenomen, maar meegenomen bij de resultaten inclusief de individuele inkomenstoeslag. Dit is gedaan omdat alleen gezinnen die vijf jaar of langer moeten rondkomen van een inkomen op minimumniveau voor de vergoeding in aanmerking komen. Per maand rekenen we een bedrag van 400 euro gedeeld door 5 (jaar) gedeeld door 12 (maanden), wat neerkomt op 6,67 euro.

3.2.7 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Kinderopvang

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot en met twaalf jaar een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten. In de Avres-gemeenten kan deze eigen bijdrage vergoed worden vanuit de Participatiewet, als sprake is van een traject naar werk vanuit de bijstand. Daar wordt in deze rapportage niet van uitgegaan.

Alleenstaande ouders met een inkomen boven bijstandsniveau zullen enkele dagen per week werken en gebruik maken van de kinderopvang. Bij 110 procent van het minimuminkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, bij een hoger inkomen wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang.

Peuterspeelzaal

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering (die geen traject naar werk volgt) hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken, omdat deze ouder geen werk heeft en het kind dus zelf kan opvangen. Daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen. Wel wordt ervan uitgegaan dat gebruik wordt gemaakt van de peuterspeelzaal.
Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan een van beide partners werkt (met een inkomen vanaf 110 procent van de norm), zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuterspeelzaal.

Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven. Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag.
Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Deze huishoudens betalen voor de peuterspeelzaal een uurtarief dat per (Avres)gemeente verschillend is.

De kosten voor kinderopvang en de peuterspeelzaal zijn in de begrotingen opgenomen onder de post “kinderopvang”. Indien er recht bestaat op kinderopvangtoeslag, dan is dit in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.8 Individuele bijzondere bijstand

De Avres-gemeenten verstrekken voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. Tot een inkomen van 120 procent van de toepasselijke bijstandsnorm wordt geen draagkracht verondersteld. Daarboven geldt een draagkrachtpercentage van 30 procent. Voor woonkosten is dit percentage 100 procent. Het vermogen mag niet hoger zijn dan het wettelijk vrij te laten vermogen conform de Participatiewet.

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie.

4. Resultaten

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek. Eerst komen de verschillen tussen de huishoudtypen in de Avres-gemeenten aan bod. Vervolgens worden de verschillende inkomensniveaus met elkaar vergeleken.

Een en ander wordt schematisch weergegeven in tabel 1 op de volgende pagina. De tabel bevat per voorbeeldhuishouden een overzicht van het saldo van inkomsten min uitgaven bij verschillende inkomensniveaus. Achtereenvolgens is het saldo weergegeven nadat:

- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan;
- zowel de uitgaven uit het basispakket als het restpakket zijn gedaan;
- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);
- zowel de uitgaven uit het basispakket als het restpakket zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT).

Verder is de volgende codering weergegeven:

- Een negatief saldo op de maandbegroting is in **rood** weergegeven.
- Als een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een pijltje.
- Een rood pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering (uitstroomval/werkloosheidsval).
- Een grijs pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van het voorliggende inkomensniveau (doorstroomval).

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering 82 euro per maand resteert nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven uit het restpakket zijn gedaan, dan is er een tekort van 17 euro. Hierbij is rekening gehouden met landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

In bijlage 1 worden de resultaten uitgebreider gepresenteerd.

Tabel 1: Overzicht saldo inkomsten min uitgaven

a. Alleenstaande

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 82	€ -17	€ 111	€ 13
110%	€ 172	€ 7	€ 201	€ 36
120%	€ 237	€ 69	€ 266	€ 98
130%	€ 272	€ 94	€ 272	€ 94

b. Alleenstaande oudere

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 214	€ 111		
110%	€ 267	€ 121		
120%	€ 379	€ 233		
130%	€ 404	€ 249		

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 397	€ 244	€ 441	€ 288
110%	€ 590	€ 371	€ 634	€ 415
120%	€ 619	€ 397	€ 664	€ 441
130%	€ 687	€ 426	€ 687	€ 426

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 231	€ 13	€ 275	€ 57
110%	€ 325	€ 41	€ 369	€ 85
120%	€ 368	€ 80	€ 412	€ 124
130%	€ 379	€ 44	€ 379	€ 44

e. Paar zonder kinderen

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -27	€ 165	€ 21
110%	€ 217	€ 2	€ 265	€ 51
120%	€ 276	€ 62	€ 325	€ 110
130%	€ 251	€ 17	€ 251	€ 17

f. Ouder paar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 268	€ 119		
110%	€ 317	€ 125		
120%	€ 445	€ 253		
130%	€ 464	€ 252		

g. Paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 262	€ 63	€ 310	€ 111
110%	€ 363	€ 94	€ 411	€ 143
120%	€ 409	€ 140	€ 457	€ 189
130%	€ 361	€ 44	€ 361	€ 44

h. Paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -146	€ 166	€ -98
110%	€ 218	€ -115	€ 267	€ -67
120%	€ 264	€ -70	€ 312	€ -22
130%	€ 166	€ -224	€ 166	€ -224

4.2 Resultaten per huishoudtype

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket

Uit tabel 1 (kolom “saldo na basispakket”) blijkt dat alle voorbeeldhuishoudens voldoende inkomen hebben om de uitgaven uit het basispakket te kunnen bekostigen.

4.2.2 Na invulling van zowel het basis- als het restpakket

Wanneer ook naar de bestedingen uit het restpakket wordt gekeken (kolom “saldo na basis- en restpakket”), dan krijgen een aantal voorbeeldhuishoudens te maken met een tekort op de maandbegroting. Dat komt voor bij alleenstaanden en bij paren zonder kinderen op bijstandsniveau en bij paren met oudere kinderen op alle onderzochte inkomensniveaus.

a. Alleenstaande

Voor een alleenstaande jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd met een inkomen op bijstandsniveau resteert een tekort van 17 euro. Wat betreft het gemeentelijk minimabeleid, komt de alleenstaande alleen in aanmerking voor een vergoeding vanuit het Regionaal declaratiefonds. Hiermee lukt het niet om naast het basispakket ook het restpakket te bekostigen. Bij een hoger inkomen zijn er geen tekorten meer.

b. Alleenstaande oudere

Bij een alleenstaande vanaf de pensioengerechtigde leeftijd met alleen een AOW-uitkering resteert, na invulling van zowel het basis- als het restpakket, 111 euro per maand. Het maandelijkse AOW-bedrag is hoger dan de bijstand waardoor dit huishouden meer bestedingsruimte heeft.

c. Eenoudergezin met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)

Een eenoudergezin met twee jongere kinderen van 3 en 5 jaar heeft bij alle onderzochte inkomensniveaus voldoende inkomen om alle uitgaven uit zowel het basis- en restpakket te kunnen bekostigen. Op bijstandsniveau resteert een saldo van 244 euro per maand. Op 110 procent resteert een saldo van 371 euro per maand en bij de hogere inkomensniveaus ligt het saldo rond de 400 euro per maand.

Het netto besteedbare inkomen is hoog doordat eenoudergezinnen de alleenstaande-ouderkop uit het kindgebonden budget ontvangen. Daarnaast rekenen we de kinderopvangtoeslag tot het inkomen. De hoge toeslagen vormen een risico bij inkomensschommelingen. Wanneer wijzigingen in het inkomen niet tijdig worden doorgegeven, bestaat het risico dat grote bedragen moeten worden terugbetaald.

Dit huishouden profiteert met name van de kindregelingen in de Avres-gemeenten (de vergoeding voor studiekosten en voor sportieve en culturele activiteiten). Maar ook zonder deze regelingen heeft dit huishouden voldoende inkomsten om alle uitgaven uit het basis- en het restpakket te kunnen betalen.

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Ook een eenoudergezin met twee oudere kinderen heeft op bijstandsniveau voldoende inkomen om alle uitgaven uit zowel het basis- als het restpakket te kunnen bekostigen. Het saldo bedraagt op 13 euro per maand. Bij hogere inkomensniveaus resteert een hoger saldo.
In vergelijking met een eenoudergezin met twee jongere kinderen heeft dit voorbeeldhuishouden minder te besteden. Dat gezinnen met oudere kinderen minder bestedingsruimte hebben dan gezinnen met jongere kinderen, heeft te maken met het feit dat de kosten voor oudere kinderen over het algemeen hoger zijn dan voor jonge kinderen. Dit geldt bijvoorbeeld voor voeding, kleding, schoolkosten en zakgeld. De hogere kinderbijslag en het kindgebonden budget voor deze leeftijd kunnen dit verschil niet compenseren.

Dit huishouden profiteert met name van de vergoedingen vanuit kindregelingen, die voor oudere kinderen hoger liggen dan voor jonge kinderen. Zonder deze tegemoetkomingen, zou er op bijstandsniveau een aanzienlijk tekort ontstaan en ook op 110 en 120 procent zou dit huishouden de begroting niet rond kunnen krijgen. Anderzijds zou er zonder deze tegemoetkomingen geen armoedeval optreden bij een inkomen van 130 procent.

e. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen heeft met een inkomen op bijstandsniveau te weinig inkomen om na alle uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven uit het restpakket te kunnen bekostigen. Op bijstandsniveau ontstaat na invulling van zowel het basis- als het restpakket een tekort van 27 euro. Bij een inkomen uit werk vanaf 110 procent is er

voldoende bestedingsruimte om alle uitgaven uit het basis- en het restpakket te kunnen doen.
In vergelijking met een alleenstaande heeft dit voorbeeldhuishouden minder bestedingsruimte. Het hogere inkomen kan de hogere uitgaven die een extra persoon met zich meebrengt niet volledig compenseren.

Dit huishouden profiteert met name van de dubbele vergoeding vanuit het declaratiefonds. Die is echter onvoldoende om op bijstandsniveau alle uitgaven uit zowel het basis- als het restpakket te kunnen doen.

f. Ouder paar zonder kinderen

Het oudere paar heeft, net als de oudere alleenstaande, niet met tekorten op de begroting te maken. Op alle inkomensniveaus kunnen zowel de uitgaven uit het basispakket als uit het restpakket worden gedaan.
De AOW-uitkering voor een paar is ruim 200 euro hoger dan een bijstandsuitkering voor een paar. Op de hogere inkomensniveaus is het verschil kleiner, omdat we vanaf 110 procent rekenen vanuit een bijstandsuitkering voor pensioengerechtigden. Maar ook dan ontvangt een ouder echtpaar ruim 100 euro per maand meer dan een paar in de bijstand.

g. Paar met 2 jongere kinderen (3 en 5 jaar)

Het paar met twee jongere kinderen kan alle uitgaven uit het basis- en het restpakket bekostigen. Op bijstandsniveau resteert een saldo van 63 euro per maand nadat alle uitgaven uit het basis- en het restpakket gedaan zijn.
Echter, bij een inkomen van 130 procent is sprake van een flinke armoedeval. In de volgende paragraaf wordt hier dieper op ingegaan.

Dit huishouden profiteert met name van de vergoedingen vanuit de kindregelingen. Ook zonder deze vergoedingen blijft het saldo op alle inkomensniveaus positief.

h. Paar met 2 oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Het paar met twee oudere kinderen heeft minder bestedingsruimte dan het paar met jonge kinderen. Dat komt door de extra kosten die oudere kinderen met zich meebrengen. Na invulling van de uitgaven uit zowel het basis- als het restpakket ontstaat op bijstandsniveau een tekort van 146 euro per maand.

Net als bij het paar met twee jongere kinderen, neemt het saldo toe bij een inkomen van 110 en 120 procent, maar het saldo blijft wel negatief. Bij 110 en 120 procent resteert een tekort van respectievelijk 115 en 70 euro. Bij een inkomen van 130 procent ontstaat een tekort dat fors groter is dan de tekorten op de andere inkomensniveaus (van 224 euro per maand).
Daarom kijken we in de volgende paragraaf naar de oorzaken van deze lagere bestedingsmogelijkheden bij een hoger inkomensniveau.

Dit huishouden profiteert het meeste van het minimabeleid. De vergoedingen vanuit de kindregelingen zijn voor oudere kinderen hoger dan voor jonge kinderen. Ook profiteren paren dubbel van de collectieve zorgverzekering en de herverzekering van het eigen risico. Desondanks is het onvoldoende om alle uitgaven uit zowel het basis- als het restpakket te kunnen doen.

4.3 Resultaten per inkomensniveau

Bij het analyseren van de resultaten per inkomensniveau verwijzen we naast tabel 1 ook naar bijlage 1.

4.3.1 Na invulling van alleen het basispakket

Uitstroomval/Werkloosheidsval
Als alleen wordt gekeken naar de uitgaven uit het basispakket, dan zien we dat er bij geen van de onderzochte voorbeeldhuishoudens een armoedeval optreedt ten opzichte van een inkomen op bijstandsniveau.

Doorstroomval: Bij 130 procent t.o.v. 120 procent
Bij een inkomen van 130 procent doet zich bij alle paren onder de AOW-gerechtigde leeftijd een armoedeval voor ten opzichte van een inkomen van 120 procent:

- e. paar zonder kinderen: 25 euro (276 - 251);
- g. paar met 2 jongere kinderen: 48 euro (409 - 361);
- h. paar met 2 oudere kinderen: 98 euro (264 - 166).

De belangrijkste oorzaak hiervan is dat er geen recht meer is op lokale tegemoetkomingen, terwijl de landelijke toeslagen (huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget) afnemen.

4.3.2 Na invulling van zowel het basis- als het restpakket

Uitstroomval/Werkloosheidsval

Als we naast de uitgaven uit het basispakket ook rekening houden met de uitgaven uit het restpakket, dan zien we bij de paren met kinderen een armoedeval bij 130 procent ten opzichte van een inkomen op bijstandsniveau. Paren met jonge kinderen hebben op bijstandsniveau een bestedingsruimte van 63 euro, terwijl er bij 130 procent 44 euro resteert. Bij paren met oudere kinderen is er op 100 procent een tekort van 146 euro en op 130 procent is er een groter tekort van 224 euro per maand. In die zin is er dus sprake van een uitstroomval als bij uitstroom uit een bijstandsuitkering een inkomen rond 130 procent wordt verkregen.
Tegelijkertijd is er ook sprake van een doorstroomval: het saldo op 130 procent is ook lager dan op 110 en 120 procent.

Het netto besteedbare inkomen van een paar met twee jongere kinderen bijvoorbeeld, is bij 130 procent slechts 24 euro hoger dan bij 120 procent. Hoewel het netto inkomen 142 euro toeneemt, is de zorgtoeslag 35 euro lager, de huurtoeslag 66 euro lager en het kindgebonden budget 18 euro lager. Zie tabel 2.

Tabel 2: Toename/afname landelijke en lokale inkomensondersteuning (bedragen per maand)

f. Paar met 2 jongere kinderen	Bijstand	110%	120%	130%
Inkomsten				
Netto inkomen (incl. kortingen)	1417	1559	1701	1843
Zorgtoeslag	176	176	152	117
Huurtoeslag (bij een huur van 537)	270	270	232	166
Kinderbijslag	134	134	134	134
Kindgebonden budget	177	177	165	147
TOTAAL INKOMSTEN	2174	2316	2383	2407
Verschil met voorgaande inkomensniveau		142	67	24
Vergoedingen vanuit de gemeenten (uitgavenpost)				
Kwijtschelding lokale lasten	62	22	0	0
Zorgverzekering	68	68	68	0
Bijdrage studiekosten	5	5	5	0
Bijdrage sportieve en culturele activiteiten	49	49	49	0
TOTAAL INKOMSTEN INCLUSIEF VERGOEDINGEN BASISPAKKET	2358	2460	2505	2407
Verschil met voorgaande inkomensniveau		102	45	-98

Naast de zeer beperkte toename van het netto besteedbare inkomen tussen 120 en 130 procent van slechts 24 euro per maand, neemt de lokale inkomensondersteuning juist

af. Bij 120 procent is er nog recht op 122 euro aan vergoedingen en bij 130 procent niet meer.

Doorstroomval bij 130 procent t.o.v. 120 procent

Als we naast de uitgaven uit het basispakket ook rekening houden met de uitgaven uit het restpakket, dan zien we bij het eenoudergezin met oudere kinderen en bij het paar zonder kinderen een doorstroomval: het saldo op 130 procent is lager dan op 120 procent, maar hoger dan op bijstandsniveau.
Het oudere paar houdt op 130 procent een euro minder over dan op 120 procent. Voor dit huishouden geldt dat als het aanvullend pensioen hoger wordt, zij daar minder aan overhouden door lagere landelijke toeslagen en door het wegvallen van gemeentelijke vergoedingen.

4.4 Resultaten voor huishoudens met een langdurig laag inkomen

Huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen, kunnen in aanmerking komen voor individuele inkomenstoeslag (IIT). In de Avres-gemeenten geldt dit voor huishoudens met een inkomen tot maximaal 120 procent van het wettelijk sociaal minimum. In tabel 1 staan in de laatste twee kolommen de saldi van de inkomsten min de uitgaven inclusief IIT en inclusief de vergoeding voor gebruiksgoederen (dit laatste alleen bij de gezinnen met kinderen).

Uit de tabel valt af te lezen dat een alleenstaande onder de AOW-leeftijd die IIT ontvangt, maandelijks 111 euro overhoudt nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan en 13 euro overhoudt als ook alle uitgaven uit het restpakket zijn gedaan. Hiermee is het tekort dat een alleenstaande onder de AOW-leeftijd had zonder IIT (van 17 euro) omgeslagen in een positief saldo.

Bij de alleenstaande en bij het eenoudergezin met jonge kinderen wordt nu een (beperkte) doorstroomval zichtbaar op 130 procent. Met andere woorden, als het inkomen van deze huishoudens toeneemt van 120 procent naar 130 procent van de geldende norm, dan wordt de bestedingsruimte kleiner vanwege het wegvallen van de IIT. Anderzijds is de IIT bedoeld voor mensen die geen zicht hebben op inkomensverbetering, dus het is de vraag of deze situatie zich veel zal voordoen.

De doorstroomval die zich zonder IIT al voordeed bij het eenoudergezin met oudere kinderen en bij het paar zonder kinderen, wordt inclusief IIT ook een uitstroomval: na

invulling van het restpakket is het saldo op 130 procent dan zelfs lager dan op bijstandsniveau.
De armoedevallen bij de paren met kinderen zijn inclusief IIT groter dan zonder IIT. Ook voor deze gevallen geldt dat de kans klein is dat deze mensen (meer) werk vinden of beter betaald werk vinden, en dat armoedevallen bij deze huishoudens in de praktijk waarschijnlijk vrij weinig zullen voorkomen.

5. Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk beschrijft, naar aanleiding van de resultaten in de vorige hoofdstukken, de conclusies. Daarnaast worden er verschillende advie
zen gegeven voor de aanpassing van regelingen in het kader van het minimabeleid van de Avres-gemeenten.

5.1 Algemeen

De pakketten waarop de basisbedragen zijn gebaseerd zijn sober maar voldoende. De inhoud en de prijzen worden jaarlijks zorgvuldig aangepast door het Nibud[1] en zijn ook gevalideerd door panels van consumenten[2]. Dit wil echter niet zeggen dat ieder huishouden hieraan voldoende heeft of dat ieder huishouden rond kan komen.
Om rond te kunnen komen van een minimuminkomen is een goed financieel beheer van het huishouden noodzakelijk. Men reserveert om zo nodig grote uitgaven te kunnen doen voor de vervanging van inventaris. We gaan ervan uit dat het huishouden niet leent, zodat er niet nog extra kosten van rente en aflossing bijkomen. Veel huishoudens die van een minimum inkomen moeten rondkomen, voeren een goed financieel beheer, maar een deel ook niet. Voor deze huishoudens is het aan te bevelen cursussen of begeleiding te organiseren. Het Nibud, en ook andere (lokale) organisaties, hebben hiervoor een uitgebreid aanbod.

In de berekeningen is ervan uitgegaan dat alle aanspraken op landelijke en lokale regelingen zijn aangevraagd. Dat is echter niet voor ieder huishouden een vanzelfsprekendheid[3]. Gemeenten kunnen het gebruik van lokale regelingen stimuleren door hieraan publiciteit te geven en de toegang tot deze regelingen te vereenvoudigen. Ook voorlichting door intermediairs is vaak doeltreffend.

Om het niet-gebruik te verminderen, kunnen de gemeenten ook het wijkteam inzetten. De wijkteams bestaan uit professionals met een verschillende achtergrond en expertise. In hun gesprekken met inwoners blijken wijkteams veel te maken te hebben met financiële problemen van burgers. Om de kwaliteit van de hulpverlening te waarborgen tijdens keukentafelgesprekken, is het wenselijk dat de professionals binnen het

[1] Zie Nibud Budgethandboek en Prijzengids, jaarlijkse uitgaven.
[2] Hoff, S. et. al. (2009). *Genoeg om van te leven, Focusgroepen in discussie over de minimale kosten van levensonderhoud*. Den Haag: SCP/Nibud. Te downloaden op de websites van het Nibud of SCP.
[3] Zie bijvoorbeeld Tempelman, C., Houkes, A. Prins, J. (2011). *Niet-gebruik inkomensondersteunende maatregelen*, Amsterdam: SEO. Te downloaden op www.overheid.nl.

wijkteam op de hoogte zijn van alle inkomensondersteunende maatregelen die de Avres-gemeenten te bieden hebben.
Daarbij is het belangrijk dat de wijkteams huishoudens bekend maken met de regelingen en ook aangeven op welke manier deze aan te vragen zijn.
Daarnaast kan het wijkteam ook een signalerende functie hebben met betrekking tot de schuldensituatie van een huishouden. Hoe eerder financiële problemen kunnen worden aangepakt, hoe beter. Wij gaan er in dit onderzoek niet van uit dat huishoudens schulden hebben (die afgelost moeten worden). In de praktijk kunnen die echter wel aanwezig zijn.

De huur is een relatief groot deel van de uitgaven op de begroting. In dit onderzoek is uitgegaan van een huur van 537 euro. Ook al wordt een deel van deze huur vergoed door de huurtoeslag, er blijft een aanzienlijk deel over dat de huishoudens zelf moeten betalen. Huishoudens die geconfronteerd worden met een hogere huur zullen duidelijk minder bestedingsruimte hebben dan uit de berekeningen uit dit rapport blijken. Vanuit het oogpunt van betaalbaarheid is het belangrijk dat huishoudens met een laag inkomen kunnen wonen met relatief lage woonlasten. Het is daarom raadzaam dat de gemeenten hierover afspraken maken met de woningcorporaties.

Een andere belangrijke component binnen de woonlasten zijn de energielasten. Het zullen vaak inwoners met een laag inkomen zijn, die in minder goed geïsoleerde woningen wonen. Juist voor de huishoudens in een energie-onzuinige woning kan een besparing op deze kosten positief bijdrage aan de bestedingsruimte.
Het Nibud adviseert de gemeenten om met woningbouwcorporaties om tafel te gaan om te bekijken welke energiemaatregelen genomen kunnen worden. Daarnaast zouden huishoudens met een laag inkomen hulp van energieadviseurs of gratis/ goedkope energieboxen aangeboden kunnen krijgen. Producten zoals zuinige lampen en isolatiefolies, waarvan de aanschafkosten voor deze doelgroep vaak te hoog zijn, terwijl ze een snelle terugverdientijd hebben, zijn dan het meest effectief.

5.2 Regelingen

De diverse vormen van inkomensondersteuning van de Avres-gemeenten hebben een positief effect op de bestedingsruimte van de inwoners. Hieronder volgt per regeling een beschrijving van dit effect.

Collectieve zorgverzekering

De Avres-gemeenten bieden inwoners met een laag inkomen een collectieve zorgverzekering aan, waarbij de gemeenten een bijdrage in de premie verstrekken. Deelnemers kunnen kiezen uit een pakket met of zonder herverzekerd eigen risico. In deze rapportage wordt gerekend met de laatstgenoemde optie. In dit GemeentePakket Compleet is naast een basis- en aanvullende verzekering ook een tandartsverzekering opgenomen.
Het Nibud adviseert de Avres-gemeenten om de collectieve zorgverzekering actief te promoten zodat iedereen die er recht op heeft van dit dekkingsvoordeel gebruik kan maken.

Steeds vaker ontvangen belangengroeperingen signalen dat huishoudens zorg mijden, zodat zij hun eigen risico niet hoeven aan te spreken. Dit is een onwenselijke situatie. Het is daarom positief dat de Avres-gemeenten een pakket aanbieden, waarbij het eigen risico wordt meeverzekerd. Dit pakket is weliswaar duurder, maar huishoudens die het volledig eigen risico moeten aanspreken, zijn onder aan de streep goedkoper uit. Dit komt doordat de gemeentelijke bijdrage voor het pakket inclusief herverzekerd eigen risico fors hoger ligt dan voor de pakket dat niet het eigen risico herverzekert (36,57 euro in plaats van 21,57 euro).
Het Nibud adviseert het gebruik van de verschillende pakketten te evalueren: de gemeentelijke bijdrage zou niet zo hoog moeten worden, waardoor het voor (bijna) alle huishoudens aantrekkelijk wordt om het eigen risico mee te verzekeren, ongeacht de verwachting die men hierover heeft. Dit leidt tot onnodige hoge kosten voor de gemeenten. In de ideale situatie ontstaat een soort zelfregulerend systeem, waarbij juist de huishoudens die veel zorg (denken) nodig (te) hebben, zullen kiezen voor een pakket met afgekocht eigen risico en de overige huishoudens niet.

Regionaal declaratiefonds Sportieve, culturele of recreatieve activiteiten

Met het Regionaal declaratiefonds voor volwassenen creëren de Avres-gemeenten extra ruimte op de begroting voor deelname aan sportieve en sociaal-culturele activiteiten. Dit heeft een positief effect op de bestedingsruimte van huishoudens met een laag inkomen. Omdat de bijdrage wordt verstrekt per persoon en niet per huishouden, werkt dit ook gunstig door in de begroting van huishoudens met twee of meer volwassenen. Dit is een positief punt omdat uit deze rapportage blijkt dat juist echtparen in de onderzochte gemeenten het soms moeilijk hebben (echtparen zonder kinderen kunnen op bijstandsniveau het restpakket niet bekostigen, echtparen met

oudere kinderen krijgen op geen van de onderzochte inkomensniveaus de begroting niet rond). Het Nibud raadt daarom aan de regeling in stand te houden.
Wat wel opvalt is dat de vergoeding voor volwassenen lager ligt dan voor kinderen (zie hieronder), terwijl de kosten voor volwassenen vaak hoger liggen. Het Nibud adviseert de Avres-gemeenten te onderzoeken of het mogelijk is de bijdrage aan volwassenen te verhogen.

Regelingen voor kinderen tot 18 jaar

De Avres-gemeenten kennen twee regelingen voor huishoudens met een laag inkomen (tot 120 procent van het sociaal minimum) en ten laste komende kinderen. Er is een vergoeding mogelijk voor schoolkosten en voor sportieve- en/of sociaal-culturele activiteiten. Dit heeft een positief effect op de bestedingsruimte van huishoudens met kinderen.

Het Nibud beoordeelt het als positief dat de vergoedingen gedifferentieerd worden naar leeftijd, omdat de kosten in de praktijk meestal ook lager zijn voor jongere kinderen dan voor oudere kinderen.
Omdat met name gezinnen met (oudere) kinderen te maken krijgen met hogere kosten, raadt het Nibud aan de ondersteuning van deze doelgroep op deze wijze te continueren. Ook adviseert het Nibud om de mogelijkheden van de betreffende regelingen goed onder de aandacht te brengen.

Ten slotte zouden de Avres-gemeenten kunnen overwegen om te werken met één budget voor zowel schoolkosten als participatie. In het huidige beleid is al opgenomen dat in het belang van het kind er een hogere bijdrage kan worden verleend voor de indirecte studiekosten. In het verlengde hiervan wordt dan een lagere bijdrage voor activiteiten gericht op maatschappelijke participatie verleend of omgekeerd. De totale bijdrage is nooit hoger dan de som van de normbedragen van beide voorzieningen.
Het Nibud adviseert hierin een stap verder te gaan en niet te werken met normbedragen, maar huishoudens helemaal vrij te laten in de keuze in welke mate zij de tegemoetkoming willen besteden aan schoolkosten en in welke mate aan sport- en culturele activiteiten.
Behalve dat een ongedeeld budget de bestedingsvrijheid vergroot, kan dit ook het niet-gebruik tegengaan. Teveel verschillende losse regelingen kan het voor inwoners onoverzichtelijk maken, met als ongewenst effect dat een groep huishoudens onterecht geen gebruik maakt van alle mogelijkheden die er zijn.

Individuele inkomenstoeslag

In de Avres-gemeenten kunnen huishoudens (onder de AOW-leeftijd) met een inkomen tot en met 120 procent van de geldende bijstandsnorm in aanmerking komen voor een individuele inkomenstoeslag (IIT).
De tegemoetkoming heeft een gunstig effect op de bestedingsruimte van huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen.

Bij de hoogte van de IIT wordt door de Avres-gemeenten rekening gehouden met de gezinssamenstelling: paren krijgen een hoger bedrag dan alleenstaande ouders en alleenstaande ouders ontvangen weer een hoger bedrag dan alleenstaanden. Er wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen paren met en zonder kinderen. Ook het aantal kinderen heeft geen invloed op de hoogte van de inkomenstoeslag. In sommige gemeenten is zelfs de leeftijd van kinderen bepalend voor het te verkrijgen bedrag, omdat de kosten van oudere kinderen hoger liggen dan die van jonge kinderen.
Het Nibud beoordeelt het als positief wanneer een gemeente bij het vaststellen van de hoogte van de inkomenstoeslag rekening houdt met de verschillen in kosten die verschillende huishoudtypen hebben. Een systeem dat hier meer recht aan doet dan de huidige werkwijze, is uit te gaan van een basisbedrag dat vervolgens wordt verhoogd met een vast bedrag voor elk ten laste komend kind tot 18 jaar. Het basisbedrag voor paren zou dan wel hoger moeten zijn dan voor alleenstaanden. Een andere mogelijkheid is om te werken met een bedrag per volwassene en een bedrag per kind.

De IIT in de Avres-gemeenten loopt lang door, namelijk tot en met 120 procent van de geldende bijstandsnorm. Ook het overige minimabeleid loopt door tot en met 120 procent. Hierdoor krijgen alleenstaanden en eenoudergezinnen met jonge kinderen te maken met een armoedeval op 130 procent, wanneer zij naast hun inkomen ook IIT ontvangen. Bij de overige onderzochte huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd was ook zonder IIT al een armoedeval zichtbaar, maar deze wordt groter als ook recht op IIT ontstaat.
Om dit effect te verkleinen zouden de Avres-gemeenten de IIT getrapt kunnen afbouwen, waarbij de te ontvangen toeslag op 110 procent lager ligt dan op 120 procent.

Personen vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen krijgen geen toeslag. Dit is echter geen groot probleem omdat, zoals in tabel 1 te zien is, de AOW-gerechtigde huishoudens niet met tekorten op de begroting te maken hebben.

Hier staat tegenover dat ouderen een steeds groter deel van hun zorgkosten zelf moeten gaan betalen en dat zij meestal niet in staat zijn hun inkomen nog te verhogen. Het Nibud adviseert de Avres-gemeenten om hier in mogelijk toekomstig beleid rekening mee te houden.
Avres heeft al een regeling voor chronisch zieken en mensen met een beperking.

Regeling gebruiksgoederen

Gezinnen met kinderen, die vijf jaar of langer moeten rondkomen van een laag inkomen (tot 120 procent van de geldende bijstandsnorm), kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage voor het kopen of repareren van duurzame gebruiksgoederen, zoals een koelkast, wasmachine, bed, etc.
De tegemoetkoming heeft een gunstig effect op de bestedingsruimte van huishoudens die langdurig van een laag inkomen moeten rondkomen. Huishoudens met een laag inkomen en zeker de huishoudens die niet alle uitgaven uit het basispakket en restpakket kunnen bekostigen (zie tabel 1), zullen als eerste bezuinigen op de reserveringsuitgaven, omdat deze niet elke maand terugkomen. Dit is een onwenselijke situatie; wanneer dit huishouden dan plotseling voor een grote uitgave komt te staan, zal het schulden moeten gaan maken. Het Nibud beoordeelt de regeling dan ook als positief.

Kinderopvang/ Peuterspeelzaal

De eigen bijdrage voor de kinderopvang wordt voor huishoudens met een inkomen dat past binnen de regels van het minimabeleid van de Avres-gemeenten niet vergoed. De kosten van kinderopvang drukken dus op de begroting van (alleenstaande) ouders met een beperkt arbeidsinkomen. Sinds 1 januari 2016 is de kinderopvangtoeslag echter wel omhoog gegaan. Het eenoudergezin met jonge kinderen heeft ook, ondanks de eigen bijdrage in de kinderopvangkosten, niet met tekorten op de begroting te maken. Vergoeding van de kosten van kinderopvang hoeft dan ook geen prioriteit te hebben.

Alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering (die niet werken) zullen geen gebruik maken van de kinderopvang, maar van de peuterspeelzaal. Dit geldt ook voor paren; we gaan ervan uit dat als een van de partners werkt de ander op de kinderen past. Eenverdieners (kostwinnergezin) of werkloze alleenstaande ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Deze huishoudens betalen voor de peuterspeelzaal een uurtarief dat per (Avres)gemeente verschillend is. Het Nibud adviseert de tarieven voor de peuterspeelzaal inkomensafhankelijk te maken zodat de peuterspeelzaal ook voor kostwinners betaalbaar blijft.

5.3 Huishoudtypen

Een aantal huishoudtypen kan niet zowel het basispakket als het restpakket bekostigen. Hieronder worden deze besproken.

Paren (met oudere kinderen)

Paren zonder kinderen kunnen op bijstandsniveau de begroting niet rond krijgen. Paren met oudere kinderen kunnen op geen van de onderzochte inkomensniveaus het basis- en restpakket bekostigen.

De belangrijkste oorzaak van het tekort bij paren ligt in het feit dat paren de kosten voor twee volwassenen moeten dragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen ongeveer neerkomt op 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.
Paren met oudere kinderen hebben met nog grotere tekorten te maken. De kosten voor jonge kinderen worden nog gecompenseerd door kindgebonden toeslagen. Zodanig zelfs, dat paren met jonge kinderen meer overhouden dan paren zonder kinderen. Voor oudere kinderen geldt dit niet: de kosten van oudere kinderen zijn zo hoog, dat ze niet gecompenseerd worden door kindgebonden toeslagen, ondanks het feit dat deze toeslagen voor oudere kinderen hoger liggen dan voor jonge kinderen.

Bovengenoemde factoren vinden hun oorsprong in het Rijksbeleid. Gemeenten kunnen via het eigen beleid trachten de gevolgen hiervan te repareren. De Avres-gemeenten hebben al een aantal goede beleidskeuzes gemaakt om de bestedingsruimte voor paren met oudere kinderen te verruimen, zoals de bijdrage studiekosten en de bijdrage voor sportieve en culturele activiteiten. Deze bijdragen liggen voor oudere kinderen hoger dan voor jonge kinderen. Desondanks blijven er flinke tekorten bestaan.

Het Nibud adviseert de ondersteuning voor deze doelgroep voort te zetten en het bestaan van inkomensondersteunende regelingen voor gezinnen met (oudere) kinderen actief onder de aandacht te brengen.
Daarnaast kunnen verstrekkingen vanuit de individuele bijzondere bijstand (niet in dit onderzoek meegenomen) dergelijke gezinnen helpen om hun tekorten beperken. Vanuit de individuele bijzondere bijstand kunnen alleen noodzakelijke bijzondere kosten vergoed worden, maar het is zeker de moeite waard om dit extra onder de aandacht te brengen.

Ten slotte zouden de Avres-gemeenten de mogelijkheid kunnen onderzoeken om de vergoeding voor maatschappelijke participatie voor volwassenen te verhogen. De kosten voor sociale participatie van volwassenen liggen vaak hoger dan voor (jonge) kinderen, maar het budget is lager. Het positieve effect van een verhoging van het budget voor volwassenen telt voor paren dubbel, wat dus extra gunstig uitpakt voor de begroting.

Dat paren (en met name paren met oudere kinderen) met grote tekorten te maken hebben, ziet het Nibud ook bij andere gemeenten en het blijkt ook uit onze landelijke koopkrachtberekeningen. Inzetten op de begeleiding naar werk van tenminste een van beide partners lijkt de eerste stap op weg uit de armoede. Bovendien blijkt een klein baantje van de andere partner veel meer op te leveren dan alleen het maandelijks bruto inkomen: fiscaal houdt een stel meer over als beide partners parttime werken dan als één persoon fulltime werkt.[4]

Al met al zullen de Avres-gemeenten zich constant bewust moeten zijn van de kwetsbare positie van deze huishoudens. Echter, het blijft voor gemeenten een onmogelijke opgave om tekorten die oplopen tot ruim 200 euro per maand te compenseren. Een structurele oplossing zal, indien politiek gewenst, vanuit het Rijk moeten komen.
Een aanzet hiervoor is in 2016 gegeven in de miljoenennota: voor de bestrijding van armoede onder kinderen is landelijk 100 miljoen euro uitgetrokken. Bovendien is in het huidige regeerakkoord opgenomen dat het kabinet extra middelen beschikbaar zal stellen voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede, in het bijzonder onder kinderen. Inmiddels is dit geconcretiseerd: het kabinet stelt hiervoor in de komende drie jaar 80 miljoen ter beschikking (30 miljoen in 2018 en 25 miljoen in 2019 en 20120). Het merendeel van de middelen (90 procent) zal via een decentralisatie-uitkering beschikbaar worden gesteld aan gemeenten.

Alleenstaanden

Alleenstaanden met een inkomen op bijstandsniveau hebben in de Avres-gemeenten te maken met een tekort als zij naast het basispakket ook het restpakket willen bekostigen. Ten opzichte van bijvoorbeeld alleenstaande ouderen hebben zij een lager inkomen (bijstand t.o.v. AOW) maar zij maken vaak vergelijkbare kosten.

[4] Zie hiervoor de WerkZorgberekenaar: https://www.nibud.nl/beroepsmatig/werkzorgberekenaar-helpt-keuze-meer-minder-werken/

Het tekort doet zich nog niet voor na invulling van het basispakket. Het zijn dus de kosten aan sociale participatie die het tekort veroorzaken. Het voorstel hierboven, om de vergoeding voor sociale participatie voor volwassenen te verhogen, werkt ook gunstig door op de begroting van de alleenstaande en zal het tekort op de maandbegroting kunnen beperken.

5.4 Armoedeval

De Avres-gemeenten kennen een breed pallet aan inkomensondersteunende maatregelen voor inwoners met een laag inkomen. Dat beleid kent een bepaalde inkomensgrens, waarboven er geen recht meer is op financiële ondersteuning. Vaak leidt dat ertoe dat er bij een inkomensniveau net boven die inkomensgrens zich een armoedeval voordoet. Die armoedeval verschilt per huishouden en hangt af van het gebruik van inkomensondersteuning.

Uit de berekeningen die gedaan zijn in dit onderzoek blijkt dat er bij vijf van de acht onderzochte huishoudtypen een armoedeval optreedt bij een inkomensniveau van 130 procent, net boven de inkomensgrens voor het minimabeleid.
Bij het eenoudergezin met oudere kinderen en bij het paar zonder kinderen doet zich een armoedeval voor bij een doorstroom vanaf een inkomen van 120 procent.
Bij paren met kinderen doet zich ook een armoedeval voor ten opzichte van bijstandsniveau (uitstroomval). Anders dan bij alleenstaande ouders, nemen bij paren de landelijke toeslagen op 130 procent al vrij fors af. Dit afbouwen begint al op 120 procent, maar zet door op 130 procent. Vergeleken met bijstandsniveau ontvangt een paar aan huur- en zorgtoeslag op 130 procent 163 euro per maand minder. Voor een alleenstaande ouder blijven deze toeslagen op 130 procent gelijk aan die op bijstandsniveau.
Paren met kinderen ontvangen bovendien het grootste bedrag aan gemeentelijke vergoedingen voor onder andere sociale participatie en onderwijs. Vandaar dat deze huishoudtypen niet alleen met een doorstroomval, maar ook met een uitstroomval te maken krijgen.

Ten aanzien van armoedevallen moet er altijd een afweging worden gemaakt tussen enerzijds het compenseren van kwetsbare huishoudens met een laag inkomen en anderzijds het effect op de bestedingsruimte bij een stijgend inkomen.

Het de vraag in hoeverre mensen zich bij hun beslissing om (meer) te gaan werken, alleen maar laten leiden door het bedrag dat zij onder de streep over houden. Ook andere aspecten zullen een rol spelen.
Hiernaar zijn verschillende onderzoeken gedaan. Het SCP en CBS concludeerden dat ontvangers en niet-ontvangers van inkomensondersteuning even hard zoeken naar werk.[5]. Het CPB concludeerde dat er wel degelijk een effect is op het zoekgedrag naar werk[6]. En de Inspectie Werk en Inkomen concludeerde dat gedragseffecten van inkomensregelingen niet altijd overeenstemmen met de praktijk[7].
Aspecten die ook van invloed zijn op het zoekgedrag naar werk en die in deze onderzoeken worden genoemd zijn onder meer: gezondheid, leeftijd, aanwezigheid van kinderen, houding en motivatie. Ook zaken als het gevoel om weer mee te tellen, het uitzicht op een mogelijke inkomensstijging en niet meer over elke meevaller verantwoording hoeven afleggen aan de sociale dienst, zijn aspecten die mee zullen spelen bij de beslissing om al dan niet werk te aanvaarden.

Het Nibud raadt aan om het uitgebreide minimabeleid te handhaven om kwetsbare mensen met een laag inkomen te ondersteunen. Bij het versoberen van het minimabeleid zullen er waarschijnlijk nog steeds armoedevallen optreden, omdat landelijk beleid soms voor een zeer beperkte toename van het inkomen zorgt. Daarnaast zorgt verlagen van het minimabeleid voor minder bestedingsruimte bij huishoudens zonder perspectief op werk. Ten slotte is het effect van een armoedeval op het aanvaarden van (meer) werk niet eenduidig.

[5] SCP/CBS, 2007, Armoedemonitor 2007
[6] CPB, 2008, Armoedeval heeft wél gedragseffecten, CPB Notitie, 24 januari 2008
[7] Inspectie Werk & Inkomen, 2010, Armoedebestrijding

Bijlage 1: Begrotingen

In onderstaande tabellen zijn de begrotingen van de verschillende huishoudtypen opgenomen. Voor alle huishoudens wordt op een rij gezet hoe het budget er bij de verschillende inkomensniveaus uit ziet.
De inkomensondersteunende regelingen van Avres zijn als volgt in de begrotingen verwerkt:

Kwijtschelding van heffingen

In de begrotingen is de kwijtschelding van de gemeentelijke- en waterschapsheffingen verwerkt bij de heffingsbedragen. Dit wordt aangegeven met • achter het resterende bedrag.

Collectieve zorgverzekering

Avres biedt inwoners de mogelijkheid zich te verzekeren via een collectieve ziektekostenverzekering. Huishoudens kunnen gebruik maken van een collectieve zorgverzekering bij zorgverzekeraar VGZ. Bij de uitgavenpost “zorgverzekering” is het maandelijkse bedrag van de collectieve zorgverzekering gebruikt. Dit is aangegeven met •• achter de betreffende bedragen. De post eigen risico is op nul gezet, wat ook is aangegeven met •• achter de betreffende bedragen.
Voor huishoudens met een inkomen op 130 procent is uitgegaan van het gemiddelde bedrag dat mensen kwijt zijn aan hun zorgverzekering. Voor deze huishoudens wordt 32 euro per maand opgenomen onder de reserveringsuitgaven voor het eigen risico.

Regionaal declaratiefonds Sportieve, culturele of recreatieve activiteiten

De vergoedingen voor maatschappelijke participatie voor inwoners van 18 jaar en ouder zijn verwerkt in de post “vergoeding restpakket” en aangegeven met ••.

Kindregelingen

De vergoedingen vanuit de Kindregelingen voor kinderen tot 18 jaar zijn verrekend met de posten “onderwijs” (bijdrage studiekosten) en “vergoeding restpakket” (bijdrage sportieve en culturele activiteiten). Ook dit is aangegeven met •• achter de betreffende bedragen.

a. Alleenstaande

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	992	1091	1191	1290
zorgtoeslag	94	94	94	94
huurtoeslag	270	270	270	239
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1356**	**1455**	**1555**	**1623**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	68	68	68	68
elektriciteit	24	24	24	24
water	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 •	5 •	28	28
waterschapsheffingen	0 •	5 •	15	15
telefoon, televisie, internet	57	57	57	57
zorgverzekering	143	143	143	144
overige verzekeringen	20	20	20	20
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	15	15	15	15
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**875**	**884**	**918**	**920**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	57	57	57	57
inventaris	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**158**	**158**	**158**	**190**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	206	206	206	206
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	22	22	22	22
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	**241**	**241**	**241**	**241**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1274**	**1283**	**1317**	**1351**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**82**	**172**	**237**	**272**
Restpakket				
sociale participatie	91	91	91	91
overig restpakket	17	84	87	87
vergoeding restpakket	-10 ••	-10 ••	-10 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**99**	**165**	**168**	**178**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**-17**	**7**	**69**	**94**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1174	1227	1339	1450
zorgtoeslag	94	94	94	94
huurtoeslag	272	272	272	220
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1540**	**1593**	**1704**	**1764**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	76	76	76	76
elektriciteit	27	27	27	27
water	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	28	28	28	28
waterschapsheffingen	15	15	15	15
telefoon, televisie, internet	60	60	60	60
zorgverzekering	143	143	143	144
overige verzekeringen	13	13	13	13
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	13	13	13	13
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**924**	**924**	**924**	**926**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	57	57	57	57
inventaris	73	73	73	73
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	9	9	9	9
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**161**	**161**	**161**	**193**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	206	206	206	206
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	22	22	22	22
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	8	8	8	8
totaal huishoudelijke uitgaven	**241**	**241**	**241**	**241**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1326**	**1326**	**1326**	**1359**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**214**	**267**	**379**	**404**
Restpakket				
sociale participatie	91	91	91	91
overig restpakket	21	65	65	65
vergoeding restpakket	-10 ••	-10 ••	-10 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**103**	**146**	**146**	**156**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**111**	**121**	**233**	**249**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. Eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	992	1350	1449	1548
zorgtoeslag	94	94	94	94
huurtoeslag	270	270	270	270
kinderbijslag	134	134	134	134
kindgebonden budget	435	177	177	177
kinderopvangtoeslag	0	607	910	910
voorlopige aanslag	0	122	131	140
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1925**	**2753**	**3165**	**3273**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	86	86	86	86
elektriciteit	51	51	51	51
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	35 •	38
waterschapsheffingen	0 •	0 •	24	24
telefoon, televisie, internet	57	57	57	57
zorgverzekering	143	143	143	144
overige verzekeringen	23	23	23	23
onderwijs	0 ••	0 ••	0 ••	5
kinderopvang	11	646	969	969
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	24	24	24	24
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**949**	**1584**	**1966**	**1975**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	104	104	104	104
inventaris	90	90	90	90
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**222**	**222**	**222**	**254**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	286	286	286	286
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	49	49	49	49
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	14	14	14	14
totaal huishoudelijke uitgaven	**357**	**357**	**357**	**357**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1528**	**2163**	**2545**	**2586**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**397**	**590**	**619**	**687**
Restpakket				
sociale participatie	175	175	175	175
overig restpakket	17	83	87	87
vergoeding restpakket	-39 ••	-39 ••	-39 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**153**	**219**	**223**	**262**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**244**	**371**	**397**	**426**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. Eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	992	1350	1449	1548
zorgtoeslag	94	94	94	94
huurtoeslag	270	270	270	270
kinderbijslag	191	191	191	191
kindgebonden budget	490	232	232	232
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2037**	**2136**	**2236**	**2335**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	86	86	86	86
elektriciteit	51	51	51	51
water	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	2 •	38	38
waterschapsheffingen	0 •	2 •	24	24
telefoon, televisie, internet	65	65	65	65
zorgverzekering	143	143	143	144
overige verzekeringen	23	23	23	23
onderwijs	18 ••	18 ••	18 ••	73
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	46	46	46	46
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**986**	**991**	**1048**	**1104**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	152	152	152	152
inventaris	101	101	101	101
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	6	6	6	6
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**281**	**281**	**281**	**313**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	449	449	449	449
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	67	67	67	67
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	14	14	14	14
totaal huishoudelijke uitgaven	**539**	**539**	**539**	**539**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1806**	**1811**	**1868**	**1956**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**231**	**325**	**368**	**379**
Restpakket				
sociale participatie	202	202	202	202
overig restpakket	62	128	132	132
vergoeding restpakket	-46 ••	-46 ••	-46 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**218**	**284**	**288**	**334**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**13**	**41**	**80**	**44**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. Paar zonder kinderen

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1417	1559	1701	1843
zorgtoeslag	176	176	152	117
huurtoeslag	270	270	232	166
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1863**	**2005**	**2084**	**2126**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	68	68	68	68
elektriciteit	41	41	41	41
water	13	13	13	13
gemeentelijke heffingen	0 •	21 •	38	38
waterschapsheffingen	0 •	21 •	24	24
telefoon, televisie, internet	69	69	69	69
zorgverzekering	285	285	285	289
overige verzekeringen	28	28	28	28
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	4	4	4	4
vervoer	31	31	31	31
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**1077**	**1119**	**1139**	**1142**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	114	114	114	114
inventaris	87	87	87	87
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**233**	**233**	**233**	**297**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	374	374	374	374
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	44	44	44	44
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	11	11	11	11
totaal huishoudelijke uitgaven	**437**	**437**	**437**	**437**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1746**	**1789**	**1808**	**1875**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**117**	**217**	**276**	**251**
Restpakket				
sociale participatie	147	147	147	147
overig restpakket	17	87	87	87
vergoeding restpakket	-19 ••	-19 ••	-19 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**144**	**214**	**214**	**234**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**-27**	**2**	**62**	**17**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Ouder paar

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1621	1678	1831	1983
zorgtoeslag	174	166	144	123
huurtoeslag	274	274	272	226
kinderbijslag	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2069**	**2118**	**2246**	**2332**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	76	76	76	76
elektriciteit	46	46	46	46
water	14	14	14	14
gemeentelijke heffingen	38	38	38	38
waterschapsheffingen	24	24	24	24
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64
zorgverzekering	285	285	285	289
overige verzekeringen	15	15	15	15
onderwijs	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	4	4	4	4
vervoer	26	26	26	26
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**1129**	**1129**	**1129**	**1132**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	114	114	114	114
inventaris	87	87	87	87
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	13	13	13	13
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**235**	**235**	**235**	**299**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	374	374	374	374
was- en schoonmaakmiddelen	7	7	7	7
persoonlijke verzorging	44	44	44	44
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	11	11	11	11
totaal huishoudelijke uitgaven	**437**	**437**	**437**	**437**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1801**	**1801**	**1801**	**1868**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**268**	**317**	**445**	**464**
Restpakket				
sociale participatie	147	147	147	147
overig restpakket	21	65	65	65
vergoeding restpakket	-19 ••	-19 ••	-19 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**149**	**192**	**192**	**211**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**119**	**125**	**253**	**252**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. Paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1417	1559	1701	1843
zorgtoeslag	176	176	152	117
huurtoeslag	270	270	232	166
kinderbijslag	134	134	134	134
kindgebonden budget	177	177	165	147
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2174**	**2316**	**2383**	**2407**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	86	86	86	86
elektriciteit	60	60	60	60
water	19	19	19	19
gemeentelijke heffingen	0 •	20 •	38	38
waterschapsheffingen	0 •	20 •	24	24
telefoon, televisie, internet	69	69	69	69
zorgverzekering	285	285	285	289
overige verzekeringen	29	29	29	29
onderwijs	0 ••	0 ••	0 ••	5
kinderopvang	12	12	12	12
contributies en abonnementen	4	4	4	4
vervoer	40	40	40	40
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**1140**	**1181**	**1202**	**1210**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	155	155	155	155
inventaris	106	106	106	106
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**293**	**293**	**293**	**357**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	381	381	381	381
was- en schoonmaakmiddelen	11	11	11	11
persoonlijke verzorging	71	71	71	71
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	17	17	17	17
totaal huishoudelijke uitgaven	**479**	**479**	**479**	**479**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1913**	**1953**	**1974**	**2046**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**262**	**363**	**409**	**361**
Restpakket				
sociale participatie	230	230	230	230
overig restpakket	17	87	87	87
vergoeding restpakket	-49 ••	-49 ••	-49 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**199**	**269**	**269**	**317**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**63**	**94**	**140**	**44**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. Paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

	100%	110%	120%	130%
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1417	1559	1701	1843
zorgtoeslag	176	176	152	117
huurtoeslag	270	270	232	166
kinderbijslag	191	191	191	191
kindgebonden budget	232	232	219	202
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2286**	**2428**	**2494**	**2519**
VASTE LASTEN				
huur	537	537	537	537
gas	86	86	86	86
elektriciteit	60	60	60	60
water	19	19	19	19
gemeentelijke heffingen	0 •	20 •	38	38
waterschapsheffingen	0 •	20 •	24	24
telefoon, televisie, internet	77	77	77	77
zorgverzekering	285	285	285	289
overige verzekeringen	29	29	29	29
onderwijs	18 ••	18 ••	18 ••	73
kinderopvang	0	0	0	0
contributies en abonnementen	4	4	4	4
vervoer	62	62	62	62
levensonderhoud anderen	*	*	*	*
betalingsverplichtingen	*	*	*	*
totaal vaste lasten	**1177**	**1217**	**1238**	**1297**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	203	203	203	203
inventaris	117	117	117	117
onderhoud huis en tuin	22	22	22	22
zelfzorgmiddelen	10	10	10	10
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**352**	**352**	**352**	**416**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	524	524	524	524
was- en schoonmaakmiddelen	11	11	11	11
persoonlijke verzorging	89	89	89	89
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	17	17	17	17
totaal huishoudelijke uitgaven	**640**	**640**	**640**	**640**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2169**	**2210**	**2231**	**2353**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**117**	**218**	**264**	**166**
Restpakket				
sociale participatie	258	258	258	258
overig restpakket	62	132	132	132
vergoeding restpakket	-56 ••	-56 ••	-56 ••	0
TOTAAL RESTPAKKET	**264**	**334**	**334**	**390**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN RESTPAKKET	**-146**	**-115**	**-70**	**-224**

* Deze posten vallen onder het restpakket
Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***
• Verminderd met de kwijtschelding
•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 2: Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste twee kolommen (zwart) geeft het **netto inkomen** weer en het verschil in netto inkomen tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het **saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket**. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in bestedingsruimte op respectievelijk 110, 120 en 130 procent ten opzichte van die op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het **saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het restpakket**. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

inkomen				na basispakket			na basis- en restpakket		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.356			€ 82			€ -17		
110%	€ 1.455	€ 99	€ 99	€ 172	€ 90	€ 90	€ 7	€ 23	€ 23
120%	€ 1.555	€ 99	€ 198	€ 237	€ 65	€ 155	€ 69	€ 62	€ 85
130%	€ 1.623	€ 69	€ 267	€ 272	€ 35	€ 190	€ 94	€ 25	€ 111
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.540			€ 214			€ 111		
110%	€ 1.593	€ 53	€ 53	€ 267	€ 53	€ 53	€ 121	€ 10	€ 10
120%	€ 1.704	€ 112	€ 165	€ 379	€ 112	€ 165	€ 233	€ 112	€ 121
130%	€ 1.764	€ 59	€ 224	€ 404	€ 26	€ 190	€ 249	€ 16	€ 137
c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar									
100%	€ 1.925			€ 397			€ 244		
110%	€ 2.753	€ 828	€ 828	€ 590	€ 193	€ 193	€ 371	€ 127	€ 127
120%	€ 3.165	€ 412	€ 1.240	€ 619	€ 30	€ 222	€ 397	€ 25	€ 152
130%	€ 3.273	€ 108	€ 1.348	€ 687	€ 68	€ 290	€ 426	€ 29	€ 182
d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar									
100%	€ 2.037			€ 231			€ 13		
110%	€ 2.136	€ 99	€ 99	€ 325	€ 94	€ 94	€ 41	€ 28	€ 28
120%	€ 2.236	€ 99	€ 198	€ 368	€ 43	€ 137	€ 80	€ 39	€ 67
130%	€ 2.335	€ 99	€ 298	€ 379	€ 11	€ 148	€ 44	↓ € -36	€ 31
e. Paar zonder kinderen									
100%	€ 1.863			€ 117			€ -27		
110%	€ 2.005	€ 142	€ 142	€ 217	€ 99	€ 99	€ 2	€ 30	€ 30
120%	€ 2.084	€ 79	€ 221	€ 276	€ 60	€ 159	€ 62	€ 60	€ 89
130%	€ 2.126	€ 42	€ 262	€ 251	↓ € -26	€ 133	€ 17	↓ € -45	€ 44
f. Ouder paar									
100%	€ 2.069			€ 268			€ 119		
110%	€ 2.118	€ 49	€ 49	€ 317	€ 49	€ 49	€ 125	€ 6	€ 6
120%	€ 2.246	€ 129	€ 178	€ 445	€ 129	€ 178	€ 253	€ 129	€ 134
130%	€ 2.332	€ 86	€ 263	€ 464	€ 18	€ 196	€ 252	↓ € -1	€ 133
g. paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar									
100%	€ 2.174			€ 262			€ 63		
110%	€ 2.316	€ 142	€ 142	€ 363	€ 101	€ 101	€ 94	€ 31	€ 31
120%	€ 2.383	€ 67	€ 209	€ 409	€ 46	€ 147	€ 140	€ 46	€ 77
130%	€ 2.407	€ 24	€ 232	€ 361	↓ € -48	€ 99	€ 44	↓ € -97	↓ € -19
h. paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar									
100%	€ 2.286			€ 117			€ -146		
110%	€ 2.428	€ 142	€ 142	€ 218	€ 101	€ 101	€ -115	€ 31	€ 31
120%	€ 2.494	€ 66	€ 208	€ 264	€ 45	€ 146	€ -70	€ 45	€ 76
130%	€ 2.519	€ 25	€ 232	€ 166	↓ € -98	€ 49	€ -224	↓ € -154	↓ € -77

Bijlage 3: Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basis- en het restpakket.

1. Basispakket

Huur

Er wordt gerekend met een huur van 537 euro per huishouden.

Energie

Dit is 90 procent van de prijs van gemiddeld gebruik naar huishoudtype met een opslag voor huishoudens van de AOW-gerechtigde leeftijd (gasverbruik). Daarbij hanteert het Nibud de prijs van het gemiddelde verbruik.

Lokale lasten

Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapsheffingen verminderd met de eventuele kwijtschelding. Er is gerekend met een gemiddeld bedrag van de zes Avres-gemeenten. In bijlage 4 zijn de tabellen van de zes afzonderlijke gemeenten opgenomen.

Telefoon, televisie en internet

Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement. We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekering

Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief de minst uitgebreide tandartsverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden gaan we uit van de collectieve zorgverzekering die Avres aanbiedt.

Overige verzekeringen

Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs

Dit zijn gemiddelde bedragen aan schoolkosten. Deze verschillen per schooltype. Ze zijn afkomstig van Nibud-onderzoek (basisschool) en de Schoolkostenmonitor (middelbare school).

Kinderopvang

Dit zijn de kosten van kinderopvang en de peuterspeelzaal verrekend met (indien van toepassing) de gemeentelijke vergoedingen. De landelijke vergoeding is weergegeven bij de inkomsten.

Contributies en abonnementen

Hieronder vallen de bankkosten. De kosten aan kranten en/of tijdschriften en de kosten aan (sport-)verenigingen vallen onder het restpakket (zie volgende paragraaf).

Vervoer

Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten van een OV-chipkaart en enkele zones.

Kleding en schoenen

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding.

Inventaris en onderhoud

Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud.

Eigen risico

Dit zijn de kosten van het eigen risico, te weten 385 euro per jaar.

Eigen bijdragen, zelfzorgmedicijnen

In het basispakket zitten kosten die elk huishouden minimaal heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d.

Voeding

De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakartikelen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging

Uitgegaan is van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen

Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven. Denk hierbij aan de kosten voor postzegels en de kosten van een identiteitsbewijs.

2. Restpakket

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen. Alle vrije bestedingen vormen samen het restpakket.

Pakket voor sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staat hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand	
	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4-12 jaar	11,50
per persoon >12 jaar	17,00
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	8,50
per huishouden	11,50
Op bezoek gaan	
per persoon	5,50
Vakantie/uitgaan	
per persoon	17,00
per huishouden	22,50
Vervoer	
per persoon	2,50
per huishouden	7,50

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2018

Overig restpakket

Naast de uitgaven zoals gespecificeerd in het pakket aan sociale participatie kunnen nog allerlei overige uitgaven als voorbeeld in het restpakket worden opgenomen. In dit onderzoek zijn dat de kosten voor woon-werkverkeer (gebaseerd op een twee-sterrenabonnement), zakgeld voor de kinderen (bedragen zijn gebaseerd op regulier onderzoek van het Nibud) en de kosten voor een huisdier.

Bijlage 4: Resultaten afzonderlijke Avres-gemeenten

In deze minima-effectrapportage zijn begrotingen opgesteld van inwoners met lage inkomens in de Avres-gemeenten, te weten Gorinchem, Giessenlanden, Leerdam, Lingewaal, Molenwaard en Zederik. Deze gemeenten hebben vrijwel dezelfde regelingen ten aanzien van het minimabeleid. Echter, de gemeentelijke heffingen in deze gemeenten lopen wel uiteen. In de begrotingen zoals deze zijn opgenomen in bijlage 1 wordt gerekend met een gemiddelde van de lokale belastingen zoals deze in de Avres-gemeenten gelden. Deze bedragen zijn ook opgenomen in tabel 1 in hoofdstuk 4.

In deze bijlage worden de resultaten gepresenteerd voor de Avres-gemeenten afzonderlijk. Omdat op 100 procent van de bijstandsnorm in de meeste gevallen volledige kwijtschelding mogelijk is, wijken de cijfers hier niet van elkaar af. Op de hogere inkomensniveaus zijn wel verschillen zichtbaar.

De gemeente Lingewaal kent een iets hogere vergoeding voor sociale participatie, zowel voor volwassenen als kinderen. Dat is in de aparte tabel van Lingewaal meegenomen.

Over het algemeen beperken de verschillen zich tot enkele euro's (tussen de twee en de zeven euro per maand). Afwijkend is de gemeente Leerdam, waar alleenstaanden met een inkomen vanaf 120 procent 16 tot 17 euro meer betalen. Dit komt vooral door de hoge rioolheffing, die bovendien voor alleenstaanden net zo hoog is als voor meerpersoonshuishoudens. De gemeente Zederik wijkt in positieve zin iets af: hier betalen alleenstaanden juist 14 euro per maand minder (vanaf een inkomen van 120 procent). Alle gemeentelijke heffingen voor eenpersoonshuishoudens liggen hier onder het gemiddelde.
De gemeente Lingewaal wijkt het meest af: de gemeentelijke heffingen liggen hier wat hoger dan gemiddeld, maar vanwege de hogere vergoeding voor sociale participatie zijn alle onderzochte huishoudtypen tot en met een inkomensniveau van 120 procent hier beter af; dit scheelt 12 euro per maand voor alleenstaanden tot 39 euro per maand voor paren met jonge kinderen. Op 130 procent zijn de meeste huishoudens juist 7 tot 9 euro per maand extra kwijt (ten opzichte van gemiddeld).

Tabel 3. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven Gorinchem

a. Alleenstaande

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	82	€	-17		€	111	€	13
110%	€	172	€	7		€	201	€	36
120%	€	236	€	65		€	265	€	94
130%	€	271	€	90		€	271	€	90

b. Alleenstaande oudere

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	213	€	108					
110%	€	266	€	117					
120%	€	377	€	229					
130%	€	403	€	245					

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	397	€	244		€	441	€	288
110%	€	590	€	371		€	634	€	415
120%	€	619	€	394		€	664	€	439
130%	€	687	€	424		€	687	€	424

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	231	€	13		€	275	€	57
110%	€	325	€	41		€	369	€	85
120%	€	368	€	78		€	412	€	122
130%	€	378	€	42		€	378	€	42

e. Paar zonder kinderen

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	117	€	-27		€	165	€	21
110%	€	217	€	2		€	265	€	51
120%	€	276	€	60		€	325	€	108
130%	€	250	€	15		€	250	€	15

f. Ouder paar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	268	€	117					
110%	€	317	€	122					
120%	€	445	€	251					
130%	€	463	€	250					

g. paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	262	€	63		€	310	€	111
110%	€	363	€	94		€	411	€	143
120%	€	409	€	138		€	457	€	186
130%	€	361	€	41		€	361	€	41

h. paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
							inclusief inkomenstoeslag		
100%	€	117	€	-146		€	166	€	-98
110%	€	218	€	-115		€	267	€	-67
120%	€	263	€	-72		€	312	€	-24
130%	€	166	€	-226		€	166	€	-226

Tabel 4. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven Giessenlanden

a. Alleenstaande

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 82	€ -17	€ 111	€ 13
110%	€ 172	€ 7	€ 201	€ 36
120%	€ 246	€ 76	€ 275	€ 106
130%	€ 281	€ 102	€ 281	€ 102

b. Alleenstaande oudere

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 223	€ 119		
110%	€ 276	€ 129		
120%	€ 387	€ 240		
130%	€ 413	€ 256		

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 397	€ 244	€ 441	€ 288
110%	€ 590	€ 371	€ 634	€ 415
120%	€ 624	€ 400	€ 668	€ 444
130%	€ 694	€ 432	€ 694	€ 432

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 231	€ 13	€ 275	€ 57
110%	€ 325	€ 41	€ 369	€ 85
120%	€ 375	€ 86	€ 419	€ 130
130%	€ 385	€ 50	€ 385	€ 50

e. Paar zonder kinderen

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -27	€ 165	€ 21
110%	€ 217	€ 2	€ 265	€ 51
120%	€ 283	€ 68	€ 332	€ 116
130%	€ 257	€ 23	€ 257	€ 23

f. Ouder paar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 274	€ 125		
110%	€ 323	€ 131		
120%	€ 452	€ 259		
130%	€ 470	€ 258		

g. paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 262	€ 63	€ 310	€ 111
110%	€ 363	€ 94	€ 411	€ 143
120%	€ 416	€ 146	€ 464	€ 195
130%	€ 367	€ 49	€ 367	€ 49

h. paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -146	€ 166	€ -98
110%	€ 218	€ -115	€ 267	€ -67
120%	€ 270	€ -64	€ 319	€ -16
130%	€ 173	€ -218	€ 173	€ -218

Tabel 5. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven Leerdam

a. Alleenstaande

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 82	€ -17	€ 111	€ 13
110%	€ 172	€ 7	€ 201	€ 36
120%	€ 224	€ 52	€ 253	€ 81
130%	€ 259	€ 78	€ 259	€ 78

b. Alleenstaande oudere

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 201	€ 95		
110%	€ 254	€ 105		
120%	€ 365	€ 216		
130%	€ 391	€ 232		

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 397	€ 244	€ 441	€ 288
110%	€ 590	€ 371	€ 634	€ 415
120%	€ 619	€ 394	€ 664	€ 438
130%	€ 684	€ 419	€ 684	€ 419

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 231	€ 13	€ 275	€ 57
110%	€ 325	€ 41	€ 369	€ 85
120%	€ 364	€ 73	€ 408	€ 117
130%	€ 375	€ 37	€ 375	€ 37

e. Paar zonder kinderen

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -27	€ 165	€ 21
110%	€ 217	€ 2	€ 265	€ 51
120%	€ 273	€ 55	€ 321	€ 103
130%	€ 247	€ 10	€ 247	€ 10

f. Ouder paar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 266	€ 114		
110%	€ 313	€ 118		
120%	€ 441	€ 246		
130%	€ 460	€ 245		

g. paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 262	€ 63	€ 310	€ 111
110%	€ 363	€ 94	€ 411	€ 143
120%	€ 405	€ 133	€ 453	€ 182
130%	€ 357	€ 37	€ 357	€ 37

h. paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -146	€ 166	€ -98
110%	€ 218	€ -115	€ 267	€ -67
120%	€ 260	€ -77	€ 308	€ -29
130%	€ 162	€ -231	€ 162	€ -231

Tabel 6. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven Lingewaal

a. Alleenstaande

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	82	€	-5		€	111	€	24	
110%	€	172	€	19		€	201	€	48	
120%	€	224	€	71		€	253	€	100	
130%	€	259	€	85		€	259	€	85	↓

b. Alleenstaande oudere

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	201	€	114						
110%	€	254	€	123						
120%	€	366	€	235						
130%	€	391	€	240						

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	397	€	268		€	441	€	312	
110%	€	590	€	395		€	634	€	439	
120%	€	619	€	424		€	664	€	469	
130%	€	676	€	419	↓	€	676	€	419	↓

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	231	€	29		€	275	€	73	
110%	€	325	€	58		€	369	€	102	
120%	€	357	€	89		€	401	€	133	
130%	€	367	€	37	↓	€	367	€	37	↓

e. Paar zonder kinderen

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	117	€	-5		€	165	€	43	
110%	€	217	€	29		€	265	€	77	
120%	€	265	€	78		€	314	€	126	
130%	€	239	€	10	↓	€	239	€	10	↓

f. Ouder paar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	266	€	144						
110%	€	306	€	140	↓					
120%	€	434	€	269						
130%	€	452	€	245	↓					

g. paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	262	€	98		€	310	€	146	
110%	€	363	€	133		€	411	€	182	
120%	€	398	€	168		€	446	€	217	
130%	€	350	€	37	↓	€	350	€	37	↓

h. paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket	
							inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	117	€	-119		€	166	€	-71	
110%	€	218	€	-84		€	267	€	-35	
120%	€	252	€	-50		€	301	€	-1	
130%	€	155	€	-231	↓	€	155	€	-231	↓

Tabel 7. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven Molenwaard

a. Alleenstaande

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	82	€	-17		€	111	€	13
110%	€	172	€	7		€	201	€	36
120%	€	246	€	75		€	275	€	105
130%	€	281	€	101		€	281	€	101

b. Alleenstaande oudere

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	223	€	118					
110%	€	276	€	128					
120%	€	387	€	239					
130%	€	413	€	255					

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	397	€	244		€	441	€	288
110%	€	590	€	371		€	634	€	415
120%	€	624	€	399		€	668	€	443
130%	€	694	€	431		€	694	€	431

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	231	€	13		€	275	€	57
110%	€	325	€	41		€	369	€	85
120%	€	375	€	85		€	419	€	129
130%	€	385	€	49		€	385	€	49

e. Paar zonder kinderen

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	117	€	-27		€	165	€	21
110%	€	217	€	2		€	265	€	51
120%	€	283	€	67		€	332	€	115
130%	€	257	€	22		€	257	€	22

f. Ouder paar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	274	€	124					
110%	€	323	€	129					
120%	€	452	€	258					
130%	€	470	€	257					

g. paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	262	€	63		€	310	€	111
110%	€	363	€	94		€	411	€	143
120%	€	416	€	145		€	464	€	193
130%	€	367	€	48		€	367	€	48

h. paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

		saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket			saldo na basispakket		saldo na basis- en restpakket
						inclusief inkomenstoeslag			
100%	€	117	€	-146		€	166	€	-98
110%	€	218	€	-115		€	267	€	-67
120%	€	270	€	-65		€	319	€	-17
130%	€	173	€	-219		€	173	€	-219

Tabel 8. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven Zederik

a. Alleenstaande

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 82	€ -17	€ 111	€ 13
110%	€ 172	€ 8	€ 201	€ 37
120%	€ 248	€ 83	€ 277	€ 112
130%	€ 283	€ 109	€ 283	€ 109

b. Alleenstaande oudere

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 225	€ 126		
110%	€ 278	€ 136		
120%	€ 389	€ 247		
130%	€ 415	€ 263		

c. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 397	€ 244	€ 441	€ 288
110%	€ 590	€ 371	€ 634	€ 415
120%	€ 619	€ 401	€ 664	€ 445
130%	€ 689	€ 432	€ 689	€ 432

d. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 231	€ 13	€ 275	€ 57
110%	€ 325	€ 42	€ 369	€ 86
120%	€ 369	€ 86	€ 414	€ 130
130%	€ 380	€ 50	€ 380	€ 50

e. Paar zonder kinderen

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -27	€ 165	€ 21
110%	€ 217	€ 6	€ 265	€ 55
120%	€ 278	€ 68	€ 326	€ 116
130%	€ 252	€ 23	€ 252	€ 23

f. Ouder paar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 269	€ 125		
110%	€ 318	€ 131		
120%	€ 447	€ 259		
130%	€ 465	€ 258		

g. paar met 2 jonge kinderen 3 & 5 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 262	€ 63	€ 310	€ 111
110%	€ 363	€ 98	€ 411	€ 147
120%	€ 411	€ 146	€ 459	€ 195
130%	€ 362	€ 49	€ 362	€ 49

h. paar met 2 oudere kinderen 14 & 16 jaar

			inclusief inkomenstoeslag	
	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket	saldo na basispakket	saldo na basis- en restpakket
100%	€ 117	€ -146	€ 166	€ -98
110%	€ 218	€ -111	€ 267	€ -63
120%	€ 265	€ -64	€ 314	€ -16
130%	€ 168	€ -218	€ 168	€ -218